

El miracle de la Llengua

L'unitat monàrquica imposada als pobles ibèrics per les dinasties exòtiques dels austries i dels borbons durant els cinc segles de dominació, despòtica i absolutista, començada amb Carles primer d'Àustria, qui ofegà en sang la noble rebel·lió dels comuners castellans, dissortats defensors de les llibertats castellanes, que moriren decapitats per aquell rei, acabà per assimilar-se tan pregonament i tan totalment el poble de Castella, que aquest avui pot ben dir-se que ha perdut el seu esperit lliberal, la seva forta nacionalitat, activa i batalladora en temps de la reconquesta i el seu magnífic esperit emprendor i agosarat, que amb la descoberta i conquesta èpica d'Amèrica l'havia feta entrar amb tots els honors i per la portalada gran dins la història universal.

Les dinasties exòtiques s'establiren al bell mig de les terres castellanes d'idioma llur com a propi i amb l'expoliació incua que amb els virreis llurs feren de les noves terres americanes, llevant-los tot l'or, per dur-lo a Europa, per tal de servir l'imperialisme ultrancer d'aquells reis que extenien la seva opressió per terres d'Holanda i Bèlgica, on enviaren a morir i a enfellonir-se tants nobles i guerrers i misers vilatans castellans empobrint aquelles terres generoses i absorbint, atreta per la brillantor, l'escalat, la fastuositat i el poder d'aquella corona als artistes, pensadors i gent principal que es convertiren en servidors i aduladors de la magestat exòtica i ajudaren a l'assimilació total del poble llur, dins l'òrbita d'aquella unitat monàrquica, en profit de les respectives cases reials.

Castella encara avui rau somorta, i el poble castellà no ha retrobat encara el seu esperit lliberal, generós i emprendor de les seves gestes medievals i parla actualment el poble castellà el llenguatge de la monarquia opressora, defensant com a seva l'unitat monàrquica que fou i és encara la seva marca d'escat. Solament un nucli molt petit dels seus homes selectes, cervells desperts, intel·ligències oberetes, esperits inquiets, reviu ja el vell esperit castellà, han retrobat ja la vella ànima nacional castella-

na, com Azaña, l'admirable governant republicà, l'amic nostre, que amb el seu dinamisme formidable serà el veritable creador d'aquesta nova unitat espiritual que ha de presidir els futurs destins dels pobles lliurement confederats d'Ibèria.

Portugal i nosaltres, terres basques i aragoneses, sofrírem també l'opressió i l'absolutisme de les mateixes dinasties que empobriren i vexaren els nostres germans, prenent-los, poc a poc pel seu desig, totes les llibertats i totes les prerrogatives de llurs nacionalitats, forjades en la lluita contra les invasions renovades dels pobles antics i dels sarraïns. Els aragonesos de parla castellana sofríren la mateixa tragèdia de Castella i avui encara, perdut el llur esperit nacional—record esborrat de Joan Lanuza—, es confonen les seves veus amb les veus castellanes, car són el mateix ressò de l'unitat monàrquica imposada en terres d'Ibèria per aquelles dinasties foranes d'austries i borbons.

Els bascos, els portuguesos i nosaltres no parlàvem castellà, tenia quiscun la seva llengua pròpia i aquells reis absoluts i orgullosos no capiren la importància bàsica d'aquest fet cabdal. Adoptada per ells com a instrument d'assimilació i d'opressió la llengua magnífica de Castella la feren servir en totes les llurs intromissions, en totes les llurs vexacions contra aquests pobles i això els salvà i ens salvà. Portugal trencà molt aviat el jou d'aquella monarquia. Els bascos, reclusos en llurs muntanyes, guardaren gelosament el seu esperit nacional i lluitaren sempre rebels, i nosaltres, conservant la nostra llengua vernàcula, mantinguérem enfront de la imposada unitat monàrquica l'ànima lliure del nostre poble, i avui som, amb els bascos, els primers pobles subtils forçats de les monarquies austriaca i borbònica, que trenquem les cadenes del passat vergonyós i assenyalem la ruta àmplia, clara i recta de la llibertat i de la cordialitat ibèriques, ressorgint vius i curulls d'energies els nostres immortals dalers nacionals de cooperació universal.

Si austries i borbons haguéssin parlat al nostre poble en català da-

Azaña

El president del Consell ha demostrat, una vegada més, ésser-ho de nom i de fets. La "hazaña" d'ahir, solament podia fer-la a Espanya un home: Manuel Azaña, i l'ha feta amb la natural simplicitat amb què, aquest governant excepcional, realitza totes les seves determinacions. Serenament, sense afectació i sense embalament; amb l'energia tranquil·la del que compleix una cosa ben pensada i amb la convicció de què el problema—estudiat per ell eurosament—ha de resoldre's d'acord amb el seu criteri.

Mai, en la història d'Espanya i en la més limitada del parlamentarisme espanyol, havia succeït, una cosa tan extraordinària. Fou quelcom així com si el Congrés s'hagués transformat en una aula vastíssima i anés a professar-se en ella, per un professor emèrit, una nova teoria de la història d'Espanya, una nova visió del passat tràgic de la dominació de les dinasties exòtiques sobre els pobles d'Ibèria, per tal de deduir-ne ensenyaments profitosos i la visió magnífica d'un reviure grandios i cordial de totes les terres, de tots els pobles que viuen dintre l'àmbit del perímetre hispànic.

El discurs d'Azaña, no és un parlament brillant—amb tot i el molt que val com a nou tipus d'oratoria política—és més, és un acte, un acte formidable de fe en l'esdevenidor de la República i de Catalunya. Per ell, els pobles, les nacionalitats ibèriques caigudes a Villalar amb els comuners de Castella, a Aragó amb Lanuza "el justiciazgo", a València amb les Germanies i a Catalunya amb el decret de Nova Planta, neixen, reviu, cobren vida, després de la decadència de la nostra nació doscents anys enrera, la nostra gent avui pensaria i parlaria com parla ara la gent de Castella. El nostre verb ens salvà. Ens parlaren en castellà i no els entenguérem i els barràrem les nostres portes com a gent incompresa. La nostra llengua ens salvà. Tinguem en tot hora i en tot moment, catalans, present aquest miracle de la llengua.

J. RIERA I PUNTÍ
Madrid, 27-5-1932.

nova i moderna personalitat i plenitud de vida. Tota una vella Espanya, caducada i decrepita va ésser esvaïda ahir per Azaña i en el seu lloc, recolzada sobre la realitat autèntica del país, sorgeix la visió magnífica d'un nou Estat espanyol capacitat i apte per a incorporar novament els seus destins a la història universal.

Azaña, el gran revolucionari, fa un any quasi inèdit, continua l'obra de la revolució i es comprèn bé el dolor profund, la sorpresa formidable i aclaparadora de Miquel Maura, quan veient finir, en aquesta sessió memorable, tota una era estèril i dominadora de l'Espanya absolutista que ell havia viscut en la seva joventut, corprès i abatut, va exclamar, responent a un incís d'Azaña: "Yo no me sonrío. Estoy mucho más serio de lo que S. S. se imagina, porque estoy aterrado." Poques vegades ha pogut parlar l'ex-ministre de la Governació, amb tanta sinceritat!

Davant de tot això, davant d'aquest espectacle, únic en la història d'Espanya, l'entusiasme del Parlament era una cosa lògica i obligada.

I el "Visca Espanya!" del cap de la minoria catalana, Lluís Companys, respon, tant com el "Visca Catalunya!" amb què li va contestar Manuel Azaña, a la visió justa del moment i de la seva força, profundament emotiva, en què l'antagonisme i l'odi cedeixen el pas a la compenetració i a l'afecte de tots els pobles d'Espanya, per tal d'emprendre amb entusiasme la magna i nova ruta de la història futura.

Gran governant i gran patriota, Manuel Azaña—castellà autèntic, fill d'Alcalà de Henares—ha fet un bé enorme a Catalunya, a Espanya i a la República. El poble català sabrà estimar-li com mereix i Espanya tota, fia en ell l'esdevenidor dels seus nous destins.

T.

JO CREC, TAL COM OPINA
EL SENYOR LERROUX, QUE
EL NORANTA PER CENT
DELS QUE PROTESTEN CON-
TRA L'ESTATUT NO L'HAN
LLEGIT; I CREC QUE SI
L'HAGUÉSSIN LLEGIT NO
PROTESTARIEN. — AZAÑA.